Đắk Lắk Cuối tuần

NĂM THỨ BỐN MƯƠI TÁM
Số: **38** (7673)
Ngày 20/10/2024

Tòa soạn: 23 Lê Duẩn, TP. Buôn Ma Thuột
Điện thoại: 0262.3852383 - **Fax:** 0262.3810451
Email: toasoan.baodaklak@gmail.com
www.baodaklak.vn

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH ĐẮK LẮK - TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN TỈNH ĐẮK LẮK

THỰC HIỆN THẮNG LỢI NGHỊ QUYẾT ĐẠI HỘI ĐẢNG BỘ TỈNH ĐẮK LẮK LẦN THỨ XVII

BUÔN LÀNG chung tay giữ rừng

Trang 5

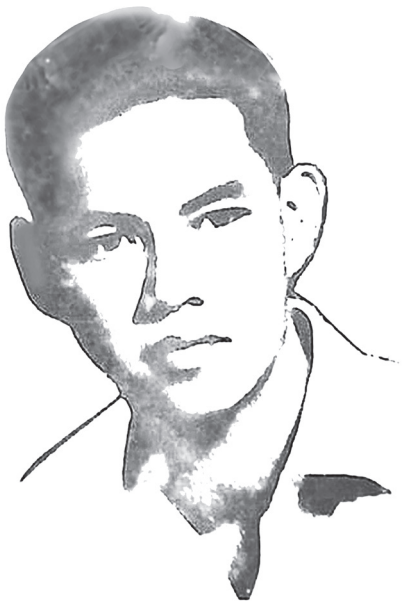

Người dân buôn Drăng Phôk (xã Krông Na, huyện Buôn Đôn) cùng với kiểm lâm viên Vườn Quốc gia Yok Don tuần tra, bảo vệ rừng. *Ảnh:* Vạn Tiếp

BÁO ĐẮK LẮK PHÁT HÀNH THỨ HAI, THỨ BA, THỨ TƯ, THỨ NĂM, THỨ SÁU, CUỐI TUẦN, NGUYỆT SAN & BÁO ĐẮK LẮK ĐIỆN TỬ

KỶ NIỆM 110 NĂM NGÀY SINH ĐỒNG CHÍ LÝ TỰ TRỌNG (20/10/1914 - 20/10/2024)

TINH THẦN LÝ TỰ TRỌNG và KHÁT VỌNG CỦA THANH NIÊN

Hình ảnh kiên cường, bất khuất của người đoàn viên thanh niên cộng sản đầu tiên Lý Tự Trọng với câu nói "Con đường của thanh niên chỉ là con đường cách mạng, không thể có con đường nào khác" chính là tấm gương sáng cho lớp lớp thanh niên noi theo, với quyết tâm học tập, lao động xây dựng quê hương, đất nước ngày càng tươi đẹp.

Người đoàn viên thanh niên cộng sản kiên trung

Lý Tự Trọng tên thật là Lê Hữu Trọng, sinh ngày 20/10/1914 tại Bản Mạy, tỉnh Nakhon Phanom, Vương quốc Thái Lan trong một gia đình có truyền thống cách mạng. Lòng yêu nước, căm thù giặc của anh đã được hun đúc từ nhỏ. Đi học tại ngôi trường do các nhà lãnh đạo Việt Nam Quang phục Hội mở ở Bản Mạy, Lê Hữu Trọng được học lịch sử nước Nam, văn thơ yêu nước của Phan Bội Châu và các nhà yêu nước khác cũng như học tiếng Hán, tiếng Thái…

Năm 1925, Hội Việt Nam Cách mạng thanh niên thành lập ở Quảng Châu - Trung Quốc. Giữa năm 1925, Lê Hữu Trọng là 1 trong 8 thiếu niên là con em của các gia đình Việt Kiều yêu nước được lựa chọn sang Quảng Châu (Trung Quốc) học tập, chuẩn bị xây dựng tổ chức thanh niên cộng sản ở Việt Nam.

Được đồng chí Nguyễn Ái Quốc đưa vào nhóm "Thiếu niên tiền phong Việt Nam", trong thời gian này, Lê Hữu Trọng (đã đổi tên thành Lý Tự Trọng) được học tập, hiểu được tại sao phải làm cách mạng đánh thực dân Pháp xâm lược, vì sao phải lập Hội; chủ nghĩa cộng sản là gì. Được cử làm liên lạc cho Tổng bộ Việt Nam Thanh niên Cách mạng đồng chí Hội ở Quảng Châu, Lý Tự Trọng đã góp phần tích cực vào việc liên lạc giữa Tổng bộ Việt Nam Thanh niên Cách mạng đồng chí Hội với đảng bạn và cán bộ cách mạng Việt Nam hoạt động tại Trung Quốc, đồng thời tổ chức việc chuyển thư, tài liệu của Đảng về nước.

Đến giữa năm 1929, tình hình cách mạng có chuyển biến mới. Các tổ chức cộng sản ở Việt Nam lần lượt ra đời. Lý Tự Trọng được cử về nước hoạt động tại Sài Gòn - Chợ Lớn. Anh được giao nhiệm vụ đặc biệt, vận động tập hợp thanh niên trong các nhà máy, trường học để thành lập Đoàn Thanh niên cộng sản.

Năm 1930, khi Trung ương Đảng về đóng trụ sở tại Sài Gòn, Lý Tự Trọng được làm việc với đồng chí Trần Phú, Ngô Gia Tự. Lúc bấy giờ nhiệm vụ của Lý Tự Trọng vừa làm liên lạc giữa cơ sở đảng trên tàu quốc tế với Xứ ủy Nam Kỳ, vừa làm nhiệm vụ liên lạc giữa Xứ ủy Nam Kỳ với các cấp bộ đảng ở Sài Gòn - Chợ Lớn. Trung ương Đảng giao nhiệm vụ cho Lý Tự Trọng nghiên cứu tình hình thanh niên ở Sài Gòn - Chợ Lớn để chuẩn bị cho việc thành lập Đoàn Thanh niên cộng sản.

Ngày 8/2/1931, Xứ ủy Nam Kỳ tổ chức buổi tuyên truyền với nội dung kêu gọi liên minh công - nông, yêu cầu tăng lương, giảm giờ làm. Khi đồng chí Phan Bôi (bí danh là Quảng) đứng lên diễn thuyết, bọn cảnh sát ập đến, tên mật thám Legrand nhảy vào bắt đồng chí Phan Bôi. Để cứu đồng chí mình, Lý Tự Trọng đã rút súng bắn tên mật thám gục xuống. Trước sự kiện chấn động đó, thực dân Pháp đã ra sức truy lùng và bắt sống được anh.

Lý Tự Trọng bị đưa đi tra tấn và giam giữ lần lượt tại hai nơi là bốt Catinat và Khám lớn Sài Gòn. Không khai thác được thông tin gì từ anh, bọn chúng đưa anh ra kết án tử hình. Trong những ngày cuối cùng ở xà lim, Lý Tự Trọng vẫn lạc quan yêu đời, tin tưởng vào thắng lợi của cách mạng. Thực dân Pháp đã không dám xử công khai Lý Tự Trọng. Rạng sáng ngày 21/11/1931, chúng đã hèn hạ dựng máy chém ở ngay khám lớn Sài Gòn giết anh trong im lặng. Tinh thần cách mạng bất khuất của Lý Tự Trọng đã làm cho kẻ thù vô cùng khiếp sợ, góp phần động viên cổ vũ mạnh mẽ phong trào cách mạng trong cả nước lúc bấy giờ.

Tinh thần và chí khí người thanh niên Lý Tự Trọng đã trở thành biểu tượng sáng ngời, thiêng liêng, cao đẹp trong lòng các thế hệ đoàn viên, thanh niên. Câu nói bất hủ của anh "Con đường của thanh niên chỉ là con đường cách mạng không thể có con đường nào khác…" trở thành lý tưởng sống và kim chỉ nam hành động cho các thế hệ thanh niên Việt Nam trong mọi thời kỳ.

Đoàn đại biểu của Đoàn Khối các cơ quan và doanh nghiệp tỉnh sinh hoạt chính trị với chủ đề "Tinh thần Lý Tự Trọng - Khát vọng của thanh niên" tại Khu tưởng niệm đồng chí Lý Tự Trọng tại huyện Thạch Hà (tỉnh Hà Tĩnh). *Ảnh:* **Vân Anh**

Tuổi trẻ học tập gương sáng Lý Tự Trọng

Noi gương và tiếp bước Lý Tự Trọng, các thế hệ thanh niên Việt Nam đã đoàn kết một lòng dưới ngọn cờ vẻ vang của Đảng, góp phần làm nên cuộc Cách mạng tháng Tám năm 1945, thành lập ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

Trong hai cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ xâm lược, lớp lớp thanh niên Việt Nam đã nối tiếp nhau lên đường với tinh thần "Quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh", "Xẻ dọc Trường Sơn đi cứu nước" đã góp phần làm nên chiến thắng vĩ đại, giành độc lập tự do cho Tổ quốc và thống nhất đất nước. Trong cuộc trường kỳ kháng chiến ấy đã xuất hiện nhiều tấm gương tuổi trẻ kiên cường dũng cảm, tiêu biểu như: Trần Văn Ơn, Võ Thị Sáu, La Văn Cầu, Cù Chính Lan, Nguyễn Thị Chiên, Bế Văn Đàn, Phan Đình Giót, Tô Vĩnh Diện…; hàng triệu đoàn viên, thanh niên tham gia phong trào "Ba sẵn sàng" và "Năm xung phong". Từ các phong trào thi đua yêu nước đã xuất hiện nhiều tập thể và cá nhân với những chiến công xuất sắc như: Bảy dũng sĩ Điện Ngọc - Quảng Nam anh dũng đánh trả một tiểu đoàn địch; Tạ Thị Kiều tay không đoạt bốt giặc; Lê Thị Hồng Gấm chiến đấu đến hơi thở cuối cùng không chịu đầu hàng giặc; câu nói bất hủ của người thợ điện trẻ tuổi Nguyễn Văn Trỗi "Còn giặc Mỹ thì không có hạnh phúc" đã gây xúc động cho tuổi trẻ và nhân dân tiến bộ khắp năm châu; lời hô của Anh hùng Liệt sĩ Nguyễn Viết Xuân "Nhằm thẳng quân thù mà bắn" đã trở thành hiệu lệnh thúc giục quân và dân ta xông lên tiêu diệt quân thù…

Hòa bình lập lại, bước vào thời kỳ đất nước đổi mới, lớp lớp thanh niên đã nỗ lực phấn đấu vượt qua khó khăn, thử thách, nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão lớn. Thế hệ trẻ hôm nay luôn xung kích, tình nguyện, đi đầu trên mọi lĩnh vực. Trong những năm qua, các các cấp bộ Đoàn, Hội đã có nhiều sáng kiến, phát động nhiều cuộc vận động, nhiều phong trào thi đua có ý nghĩa thiết thực. Các phong trào hành động cách mạng "Thanh niên tình nguyện", "Tuổi trẻ sáng tạo", "Tuổi trẻ xung kích bảo vệ Tổ quốc" và các chương trình đồng hành với thanh niên trong học tập; trong khởi nghiệp, lập nghiệp; trong rèn luyện và phát triển kỹ năng trong cuộc sống, nâng cao thể chất, đời sống văn hóa tinh thần đã được xác định phù hợp với đặc điểm, trình độ, năng lực, thế mạnh của thanh niên; phát huy được vai trò xung kích, tình nguyện, tham gia phát triển kinh tế - xã hội, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; đồng thời tạo môi trường, điều kiện để thanh, thiếu niên trưởng thành, phát triển toàn diện. Từ các phong trào đã xuất hiện ngày càng nhiều những tập thể, cá nhân tiêu biểu đi đầu trong các lĩnh vực học tập, lao động sản xuất, sáng tạo khoa học công nghệ, bảo vệ Tổ quốc, giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội.

Ngày nay, trước cơ hội và cả thách thức của thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư và quá trình hội nhập, phát huy tinh thần Lý Tự Trọng, tuổi trẻ Việt Nam hôm nay ra sức phấn đấu học tập, rèn luyện, xung kích, tình nguyện, sáng tạo, trách nhiệm trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đặc biệt là trong hội nhập quốc tế, chuyển đổi số quốc gia, góp phần hiện thực hóa mục tiêu phát triển đất nước đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045.

Hồng Hà

(Theo tài liệu của Ban Tuyên giáo Trung ương, Tỉnh ủy Hà Tĩnh, Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh)

Đắk Lắk Cuối tuần | 3
Số: **38 (7673)** ngày 20/10/2024

Gặp gỡ cuối tuần

NÂNG CAO nhận thức, năng lực về bình đẳng giới

Những năm qua, Hội Liên hiệp phụ nữ (LHPN) các cấp đã triển khai nhiều hoạt động bảo đảm quyền cho phụ nữ và trẻ em gái, phấn đấu vì sự phát triển của phụ nữ và bình đẳng giới. Chung quanh vấn đề này, phóng viên Báo Đắk Lắk đã có cuộc trao đổi với Phó Chủ tịch Hội LHPN tỉnh NGUYỄN THỊ THU.

Thưa bà, công tác bình đẳng giới và vì sự tiến bộ của phụ nữ trên địa bàn tỉnh thời gian qua tập trung vào những nội dung nào?

Hội LHPN tỉnh đã chủ động phối hợp với các cơ quan, ban, ngành vận động xã hội thực hiện bình đẳng giới; phát huy vai trò nòng cốt trong tham mưu công tác cán bộ nữ, vai trò chủ trì trong thực hiện Dự án 8 "Thực hiện bình đẳng giới và giải quyết những vấn đề cấp thiết đối với phụ nữ và trẻ em" thuộc Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi.

Về lĩnh vực chính trị, Hội LHPN tỉnh đã tham mưu Thường trực Tỉnh ủy tổ chức đối thoại với cán bộ nữ; phối hợp tổ chức các hội thảo: "Giải pháp nâng cao chất lượng và tăng tỷ lệ cán bộ nữ tham gia cấp ủy, lãnh đạo, quản lý", "Công tác tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật; giám sát, phản biện xã hội và công tác cán bộ nữ, phát triển đảng viên nữ"...

Trong lĩnh vực giáo dục, các cấp hội đã xây dựng chương trình, kế hoạch, đẩy mạnh tuyên truyền, vận động phụ nữ nâng cao ý thức, trách nhiệm trong học tập; phối hợp rà soát thực hiện công tác xóa mù chữ, chống tái mù chữ cho phụ nữ vùng sâu, vùng xa, vùng dân tộc thiểu số; tuyên truyền phòng, chống bạo lực trên cơ sở giới, bạo lực học đường.

Việc hỗ trợ chị em về kinh tế được triển khai thông qua các lớp tập huấn nâng cao kiến thức về quản lý, sử dụng nguồn vốn, chuyển giao khoa học kỹ thuật, chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi; dạy nghề, giới thiệu việc làm cho phụ nữ nông thôn; triển khai đề án, cuộc vận động, phát động các công trình, đợt thi đua đặc biệt; hỗ trợ phụ nữ khởi nghiệp, khởi sự kinh doanh.

Nâng cao nhận thức về bình đẳng giới, về vị thế, vai trò, quyền của phụ nữ trong gia đình và ngoài xã hội, hội đã tập trung triển khai hiệu quả các khâu đột phá, các cuộc vận động, dự án liên quan đến lĩnh vực gia đình; gặp mặt biểu dương các gia đình tiêu biểu trên mọi lĩnh vực; xây dựng, nhân rộng các mô hình hỗ trợ phụ nữ xây dựng gia đình hạnh phúc.

Bà có thể nói rõ hơn việc đẩy mạnh các chính sách để tăng cơ hội tiếp cận các nguồn lực xã hội cho phụ nữ, đặc biệt là nhóm phụ nữ dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh?

Nhằm giúp chị em phụ nữ, đặc biệt là nhóm phụ nữ dân tộc thiểu số có thêm cơ hội tiếp cận các nguồn lực xã hội, Hội LHPN các cấp đã triển khai nhiều hoạt động, trong đó đáng chú ý là tranh thủ nguồn vốn vay ưu đãi từ các ngân hàng. Đặc biệt, thông qua Đề án 939 "Hỗ trợ phụ nữ khởi nghiệp", hội viên, phụ nữ có thêm cơ hội tiếp cận các nguồn lực để hỗ trợ khởi nghiệp, khởi sự kinh doanh, trong đó hỗ trợ cả về tiếp cận vốn và kiến thức liên quan đến lĩnh vực kinh doanh.

Bên cạnh đó, thực hiện Dự án 8, Hội LHPN tỉnh tập trung thực hiện 4 nội dung chính gồm: Tuyên truyền, vận động thay đổi "nếp nghĩ, cách làm" góp phần xóa bỏ các định kiến và khuôn mẫu giới trong gia đình và cộng đồng; Xây dựng và nhân rộng các mô hình thay đổi "nếp nghĩ, cách làm" nâng cao quyền năng kinh tế cho phụ nữ, thúc đẩy bình đẳng giới và giải quyết những vấn đề cấp thiết của phụ nữ và trẻ em; Bảo đảm tiếng nói và sự tham gia thực chất của phụ nữ và trẻ em trong các hoạt động phát triển kinh tế - xã hội của cộng đồng, giám sát và phản biện, hỗ trợ phụ nữ tham gia lãnh đạo trong hệ thống chính trị; Trang bị kiến thức về bình đẳng giới, kỹ năng lồng ghép giới cho cán bộ trong hệ thống chính trị, già làng, trưởng buôn, chức sắc tôn giáo và người có uy tín trong cộng đồng.

Tổ truyền thông cộng đồng tham gia Giao lưu "Sáng kiến truyền thông về bình đẳng giới, xóa bỏ định kiến giới và phòng, chống bạo lực gia đình năm 2024". *Ảnh:* **V. Anh**

Phụ nữ huyện Ea Súp tìm hiểu thông điệp truyền thông về phòng, chống bạo lực gia đình. *Ảnh:* **V. Anh**

Truyền thông được xác định là một trong những nhiệm vụ trọng tâm để triển khai thực hiện pháp luật, chính sách về bình đẳng giới, vậy Hội LHPN đã có những giải pháp nào để nâng cao hiệu quả công tác này, thưa bà?

Để nâng cao hiệu quả công tác truyền thông, việc đầu tiên Hội LHPN tỉnh tập trung nhận diện, lựa chọn nội dung tuyên truyền thiết thực, phù hợp đáp ứng tâm tư, nguyện vọng của từng đối tượng hội viên, phụ nữ, đồng thời tăng cường tập huấn, bồi dưỡng các kỹ năng cho cán bộ hội cơ sở làm công tác tuyên truyền.

Song song với việc tuyên truyền các nội dung cơ bản của Dự án 8 trên các trang mạng xã hội, cổng thông tin điện tử của hội, các cấp hội đã sử dụng nhiều hình thức truyền thông phù hợp với các đối tượng hội viên, phụ nữ như thành lập các tổ truyền thông cộng đồng tại khu dân cư, các câu lạc bộ thủ lĩnh của sự thay đổi trong các trường học; tổ chức cuộc thi sáng tác sản phẩm truyền thông; giao lưu "Sáng kiến truyền thông về bình đẳng giới, xóa bỏ định kiến giới và phòng, chống bạo lực gia đình"…

Từ năm 2021 đến nay, toàn tỉnh đã xây dựng gần 400 mô hình truyền thông, hỗ trợ nâng cao nhận thức, năng lực về bình đẳng giới tại cộng đồng, qua đó đã từng bước thay đổi "nếp nghĩ, cách làm", góp phần xóa bỏ định kiến giới, khuôn mẫu giới, những tập tục có hại cho phụ nữ, trẻ em vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi.

Xin cảm ơn bà!

Vân Anh *(thực hiện)*

Nối truyền những giá trị văn hóa truyền thống

Đội chiêng nữ buôn K'Bu của xã Hòa Khánh (TP. Buôn Ma Thuột). *Ảnh:* M. Sao

Mai Sao

Niềm đam mê và nhiệt huyết tuổi trẻ đã góp phần tiếp nối, sáng tạo, bồi đắp vốn văn hóa truyền thống thêm phong phú.

"Làn gió mới" từ những đội chiêng trẻ

Hiện nay hầu hết mỗi buôn, làng đều có câu lạc bộ (CLB) hoặc đội, nhóm diễn tấu cồng chiêng, sinh hoạt văn hóa truyền thống. Nếu như trước đây, lực lượng chính của các CLB là nghệ nhân lớn tuổi, có kinh nghiệm, thì những năm gần đây có thêm những thành viên trẻ lứa tuổi thanh thiếu niên, nhi đồng. Các em được dìu dắt bởi những nghệ nhân có kinh nghiệm, cộng thêm niềm đam mê với văn hóa cồng chiêng, với văn hóa truyền thống, từ đó ngày càng phát triển và có nhiều sự đổi mới, làm sống lại nét văn hoá truyền thống có nguy cơ bị mai một ở các buôn làng.

Buôn Kmơng Prông A (xã Ea Tu, TP. Buôn Ma Thuột) có đến 3 đội cồng chiêng; trong đó có một đội chiêng trẻ, là những nam thiếu niên từ 12 -15 tuổi trong buôn tham gia. Đội được dẫn dắt bởi anh Y Bây Kbuôr, nghệ nhân trẻ và là Trưởng buôn, Phó Bí thư chi bộ của buôn Kmơng Prông A. Là người tâm huyết trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa cồng chiêng nên ngoài việc hướng dẫn, tập luyện và trao truyền vốn tri thức sẵn có, anh Y Bây còn thường xuyên cập nhật kiến thức mới về âm nhạc, về các chính sách, hỗ trợ đội rèn luyện kỹ năng diễn tấu, sáng tạo phối hợp các nhạc cụ truyền thống để mang đến những tiết mục biểu diễn hay, hấp dẫn. Đặc biệt, anh cùng với các nghệ nhân thường xuyên tìm hiểu và khôi phục những bài chiêng cổ, dân ca cổ, những lời kể khan, tham gia phục dựng những nghi lễ truyền thống đã nhiều năm bị quên lãng.

Một "làn gió mới" trong công tác bảo tồn văn hóa cồng chiêng thời gian qua là sự xuất hiện của các đội chiêng nữ. Theo những nghệ nhân truyền dạy thì những bạn nữ học chiêng rất nhanh, ngoài yêu thích thì còn có sự chú tâm, múa xoang cũng rất giỏi nên việc truyền dạy mang lại hiệu quả cao. Bên cạnh đó, với phong tục mẫu hệ, khi truyền dạy cho các bạn nữ thì lực lượng các đội chiêng dường như ít thay đổi, sự nối tiếp các thế hệ cũng ít bị đứt đoạn.

Đội chiêng nữ buôn K'Bu của xã Hòa Khánh (TP. Buôn Ma Thuột) là một trong những đội chiêng nữ ghi dấu ấn trong thời gian qua. Dù xuất phát điểm là một lớp học được truyền dạy vào dịp hè, nhưng với sự nỗ lực và cố gắng rèn luyện của các thành viên, cùng với sự hỗ trợ của chính quyền mà đến nay đội đã được nhiều người biết đến.

Trong Liên hoan các đội chiêng trẻ của TP. Buôn Ma Thuột vừa qua, đội chiêng nữ này được các nghệ nhân, các nhà nghiên cứu văn hóa dành nhiều lời khen, bởi các em diễn tấu hay, truyền tải được cái hồn, ý nghĩa của bài chiêng. Không những vậy, các thành viên còn biết múa xoang, am hiểu về văn hóa truyền thống của người Êđê; vì vậy, đội được mời tham gia nhiều chương trình, nhất là các chương trình giao lưu, biểu diễn phục vụ nhu cầu tìm hiểu và trải nghiệm văn hóa địa phương của du khách khi đến với Buôn Ma Thuột.

Chị H'Ết Niê, thành viên của đội chiêng nữ buôn K'Bu bày tỏ: được sự dìu dắt, dạy dỗ của những nghệ nhân tâm huyết, những thành viên của đội dù còn trẻ nhưng đã thuộc và biết đánh rất nhiều bài chiêng quan trọng trong đời sống tinh thần của người Êđê. Với họ, niềm hạnh phúc chính là khi những giai điệu cồng chiêng, âm nhạc truyền thống với âm thanh rộn rã ca ngợi quê hương, đất nước thường xuyên vang lên ở buôn, làm phong phú và đẹp thêm đời sống văn hóa tinh thần của người dân nơi đây.

Sự tận tâm của các nghệ nhân, sự nỗ lực của các bạn trẻ là một tín hiệu đáng mừng trong việc gìn giữ, nối truyền các giá trị văn hóa cồng chiêng của dân tộc Êđê nói riêng, bảo tồn, phát huy bản sắc văn hóa truyền thống của đồng bào các dân tộc Tây Nguyên nói chung.

Đội nghệ nhân huyện Krông Năng biểu diễn tại Liên hoan Văn hóa cồng chiêng tỉnh Đắk Lắk lần thứ 3, năm 2024. *Ảnh:* M. Sao

Tạo không gian thực hành văn hóa

Bên cạnh việc "thắp lửa" tình yêu văn hóa cồng chiêng, văn hóa truyền thống, thì việc tạo ra các sân chơi, không gian sinh hoạt qua các hoạt động văn hóa, văn nghệ ở các cấp chính là cơ hội để các đội chiêng trẻ có sân chơi để thực hành và phát triển.

Liên hoan Văn hóa cồng chiêng tỉnh Đắk Lắk lần thứ 3 do Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tổ chức mới đây chính là một sân chơi lớn, được các thế hệ nghệ nhân trên địa bàn tỉnh yêu thích và tham gia. Trong số gần 600 nghệ nhân dân gian tham gia, số nghệ nhân dưới 35 tuổi chiếm gần một nửa, đặc biệt có những em nhỏ 8 - 10 tuổi. Hầu hết các tiết mục biểu diễn có sự góp mặt của các nghệ nhân trẻ. Lớp trẻ được thỏa sức thể hiện sức sáng tạo với văn hóa truyền thống. Hình ảnh các chàng trai, cô gái tuổi đôi mươi ngồi đánh chiêng, say mê hát dân ca; các em thiếu nhi hồn nhiên, mộc mạc trong các bài biểu diễn thực sự có sức hút với khán giả và du khách.

Theo Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Thái Hồng Hà, mỗi một tiết mục biểu diễn không chỉ làm sống lại vốn văn hóa truyền thống mà còn nuôi dưỡng thêm ước mơ, khát vọng về những điều tốt đẹp trong cuộc sống. Qua đó cho thấy lực lượng trẻ rất đam mê và có ý thức tham gia vào các hoạt động bảo tồn, phát huy và kế thừa di sản văn hóa trong cộng đồng.

Tham gia liên hoan, đoàn nghệ nhân huyện Krông Năng tạo dấu ấn khi có cả đội nghệ nhân trẻ tuổi và đội nghệ nhân lớn tuổi. Đội nghệ nhân lớn tuổi chính là thế hệ đi trước với vốn kiến thức uyên thâm, là linh hồn của văn hóa cồng chiêng đã truyền đạt cho đội nghệ nhân trẻ cả về hình thức lẫn nội dung, từ những bài chiêng, những nhạc cụ dân tộc đến cách thức trình diễn. Được bồi đắp tình yêu văn hóa truyền thống, đội nghệ nhân trẻ đã kế thừa và có những sáng tạo phù hợp. Chăm chú dõi theo tất cả các tiết mục của đoàn Krông Năng, ông Hoàng Minh Hùng (du khách đến từ TP. Hồ Chí Minh) nhận xét: "Tôi đã thấy sức trẻ mạnh mẽ, sôi động trong tiếng chiêng kram của những bạn trẻ; lại thấy dấu ấn thời gian, trải nghiệm trong điệu dân vũ M'kăm Prok của những nghệ nhân lớn tuổi; thấy sự kế thừa và phát huy nét văn hóa sinh hoạt cộng đồng, sự tái sinh từ thế hệ đi trước đến thế hệ đi sau qua tái hiện trích đoạn nghi lễ "Lễ cúng trưởng thành"…

Ông Nguyễn Văn Vỹ, Trưởng Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Krông Năng thông tin, kế thừa vốn tri thức của những nghệ nhân gạo cội, đội nghệ nhân trẻ được học tập, rèn luyện và trở thành những nhân tố mới, mang đến sức sống mới trong đời sống văn hóa ở địa phương.

Đắk Lắk Cuối tuần | 5
Số: 38 (7673) ngày 20/10/2024

Buôn làng chung tay giữ rừng

Người dân buôn Drăng Phôk (xã Krông Na, huyện Buôn Đôn) cùng với kiểm lâm viên Vườn Quốc gia Yok Don tuần tra, bảo vệ rừng. *Ảnh:* V. Tiếp

Một cây cổ thụ trong Vườn Quốc gia Yok Don. *Ảnh:* V. Tiếp

Vạn Tiếp

VQG Yok Don đang giao khoán quản lý, bảo vệ rừng đến 17 thôn/buôn vùng đệm với 2.769 hộ dân, diện tích 17.500 ha. Năm 2024, kinh phí chi trả cho người dân để QLBVR là 7 tỷ đồng.

Nằm trong vùng lõi Vườn quốc gia (VQG) Yok Don, người dân buôn Drăng Phôk (xã Krông Na, huyện Buôn Đôn) không còn nghe theo lời kẻ xấu vào rừng khai thác lâm sản, săn bắt động vật rừng trái phép, họ đã trở thành những "kiểm lâm" đồng hành cùng lực lượng quản lý, bảo vệ rừng (QLBVR) chung tay gìn giữ những cánh rừng già.

Rừng là tài sản vô giá

Cũng như hơn 100 gia đình trong buôn Drăng Phôk, gia đình chị H Pók Knul nhận giao khoán QLBVR tại VQG Yok Don. Hôm nay, chồng bận việc, nên từ mờ sáng, chị H Pók đã chuẩn bị "hành trang" đi tuần tra rừng. Đây là công việc thường xuyên hằng tháng của gia đình chị và các hộ nhận khoán. Họ chia thành nhiều tổ, luân phiên đi tuần tra rừng cùng cán bộ kiểm lâm Vườn. "Công việc chính của chúng tôi là hỗ trợ cán bộ kiểm lâm kịp thời ngăn chặn các đối tượng phá rừng, săn bắt động vật… Khi có tình huống đặc biệt như cháy rừng, chúng tôi cũng được huy động tham gia chữa cháy", chị H Pók cho biết.

Ở tổ nhận khoán của chị H Pók có không ít phụ nữ tham gia những chuyến đi tuần tra rừng. Mỗi chuyến đi, họ phải lội bộ hàng chục cây số trong rừng. Với phụ nữ - đó là những chuyến đi rất vất vả, thế nhưng họ cảm thấy hạnh phúc! "Được cán bộ kiểm lâm tuyên truyền, tôi ngày càng thấy được giá trị to lớn của việc giữ rừng. Bảo vệ rừng là bảo vệ chính mình. Rừng giữ mạch nước cho buôn làng, rừng cho cây thuốc chữa bệnh, giữ cho môi trường sống trong lành, cho sản vật để nuôi sống bà con buôn làng. Thế nên, những chuyến đi rừng rất vất vả, nhưng tôi vẫn vui vì đã góp công sức của mình để giữ gìn khối tài sản vô giá này!", chị H Pók vui vẻ nói.

"Nếu trước đây, có một số người dân trong buôn nghe lời đầu nậu lén lút vào rừng khai thác lâm sản, thì nay ở buôn Drăng Phôk, hầu hết người dân đã nhận thức được tầm quan trọng của bảo vệ rừng" - già làng Y Mosk Hra khẳng định.

Già làng Y Mosk năm nay hơn 65 tuổi, song hầu hết các chuyến đi tuần tra rừng, ông đều tham gia. Với uy tín của mình, ông động viên con cháu, người dân trong buôn chung tay bảo vệ rừng. Bởi rừng gắn bó như một thành viên trong gia đình. "Bao đời nay, rừng đã bảo bọc, bảo vệ buôn làng. Rừng không chỉ cho nguồn sống mà còn che chở cho dân làng trước kẻ thù trong chiến tranh. Thế nên, khi nào cái chân không thể nhấc lên được nữa thì già mới thôi tham gia bảo vệ rừng", già làng Y Mosk quả quyết.

Nhân viên kiểm lâm Vườn Quốc gia Yok Don và người dân tháo gỡ bẫy thú trong một chuyến tuần tra, bảo vệ rừng. *Ảnh:* V. Tiếp

Chính sách giao khoán phát huy tác dụng

Buôn Drăng Phôk có 113/144 hộ nhận khoán QLBVR hơn 2.150 ha rừng. Mỗi năm, mỗi hộ nhận khoán QLBVR được nhận gần 4 triệu đồng. Số tiền này không lớn, nhưng với nhiều gia đình ở buôn Drăng Phôk là nguồn thu đáng kể, giúp trang trải một phần cuộc sống. Vì thế, người dân ngày càng tích cực tham gia QLBVR.

Ông Nguyễn Phúc Yên, Phó Trạm trưởng Trạm Kiểm lâm Drăng Phôk (VQG Yok Don) cho biết, buôn Drăng Phôk nằm sâu trong lõi rừng VQG Yok Don nên vai trò của người dân trong QLBVR hết sức quan trọng. Cùng với tuyên truyền, vận động, chính sách giao khoán bảo vệ rừng đã góp phần đáng kể thay đổi nhận thức của người dân.

Trạm Kiểm lâm Drăng Phôk được giao quản lý, bảo vệ 5 tiểu khu với 5.000 ha rừng. Diện tích rộng, nhân lực hạn chế nên QLBVR đối với Trạm là nhiệm vụ gian nan. Vì thế, sự góp sức của các hộ nhận khoán đã giảm phần nào áp lực cho lực lượng kiểm lâm trong tuần tra, kiểm soát rừng, gỡ bẫy thú rừng, phòng, chống cháy rừng. Nhờ vậy, những năm gần đây đã hạn chế tình trạng xâm hại hệ sinh thái rừng trên địa bàn được giao quản lý, bảo vệ", ông Yên cho hay.

Ông Phan Thanh Hòa, Hạt phó Hạt Kiểm lâm VQG Yok Don cũng khẳng định, việc triển khai chính sách giao khoán bảo vệ rừng đã tạo ra nhiều chuyển biến trong công tác QLBVR, giảm bớt được áp lực cho lực lượng kiểm lâm. VQG Yok Don có diện tích rất rộng, nhưng lực lượng của Hạt Kiểm lâm Vườn khá mỏng. Trong khi đó, Vườn tiếp giáp với nhiều khu dân cư, cuộc sống còn nhiều khó khăn. Đặc điểm của Vườn lại ít đồi núi, chủ yếu là rừng khộp với mật độ cây khá thưa. Do đó, các đối tượng dễ dàng ra, vào rừng, dễ dàng khai thác, vận chuyển lâm sản. Việc chung tay QLBVR của cộng đồng hết sức cần thiết.

Từ năm 2009, việc triển khai chính sách giao khoán bảo vệ rừng, gắn quyền lợi với trách nhiệm giữ rừng cho các cộng đồng sống gần rừng đã tạo được nhiều chuyển biến tích cực trong công tác QLBVR; đã phát huy được vai trò của các cộng đồng dân cư, nhất là đồng bào dân tộc thiểu số trong QLBVR, đồng thời giảm bớt phần nào những khó khăn cho lực lượng kiểm lâm.

Thời gian tới, VQG Yok Don tiếp tục triển khai các giải pháp đồng bộ để nâng cao hiệu quả QLBVR. Trong đó, Vườn sẽ phát huy vai trò của cộng đồng, làm sao để mỗi người dân trở thành chủ thể quan trọng trong bảo tồn hệ sinh thái của VQG Yok Don.

Đất nước
CON NGƯỜI

Đền Hai Bà Trưng - biểu tượng lòng yêu nước của người phụ nữ Việt Nam

Nguyễn Thế Lượng

Đền Hai Bà Trưng đặt tại thôn Hạ Lôi, xã Mê Linh, huyện Mê Linh (Hà Nội). Ngôi đền thờ hai vị nữ anh hùng của dân tộc cùng các tướng lĩnh tài ba trong công cuộc dựng nước và giữ nước luôn được xem là biểu tượng thiêng liêng về lòng yêu nước của người phụ nữ Việt Nam.

Đứng trước cổng tam quan ngôi đền, du khách như thấy lại hào khí thuở xưa được gợi lên qua biểu tượng hai Vua Bà cưỡi voi xung trận, vang đâu đây những câu thơ về lòng yêu nước và khí thế tiến công của Hai Bà: "Chị em nặng một lời nguyền/ Phất cờ nương tử thay quyền tướng quân… Đô kì đóng cõi Mê Linh/ Lĩnh Nam riêng một triều đình nước ta".

Qua ngôi đền Trình sau cổng tam quan là không gian quần thể Di tích Quốc gia đặc biệt đền Hai Bà Trưng tọa lạc trên vùng đất bằng phẳng rộng 13 ha. Quần thể di tích là hệ thống tổng thể các công trình, sinh động, cổ kính với những nét kiến trúc tinh xảo, tài hoa được gợi lên qua cổng, mái đền, hoa văn họa tiết trên cột, cánh cửa, hoành phi, câu đối, văn bia, đồ thờ… được xây dựng, tạo tác và thiết kế hài hòa.

Sau cổng tam môn ngoại là bức phù điêu bằng đá uy nghi, ghi lại lời thề son sắt của Trưng Nữ Vương thuở xưa. Lời thề như lời sấm truyền, đã thể hiện sâu sắc lòng yêu nước, tinh thần dân tộc và ý chí quyết tâm đứng lên phất cờ khởi nghĩa giành lại tự do, độc lập cho giang sơn, đất nước của người phụ nữ Việt Nam: "… Nguyện với chư vị tôn thần giáng đàn chứng giám cho lời thề ra sức giúp cho thiếp là Trưng Nữ cất quân đánh dẹp Tô Định để bảo vệ đất nước, cứu độ cho dân. Tỳ thiếp sẽ lấy lại muôn vật cũ của tổ tông, đặt sinh linh vào nơi yên ổn, đưa sinh linh ra khỏi chỗ hoạn tai, sau nữa là để không phụ ý hoàng thiên, thỏa lòng anh linh của các bậc tiên hoàng, an ủi cha ông nơi chín suối!".

Cung thờ lục bộ nữ tướng của Hai Bà Trưng.

Cổng tam quan đền Hai Bà Trưng với hình tượng hai vị Vua Bà cưỡng voi xung trận.

Ngôi đền chính thờ Hai Bà Trưng nằm dưới bóng xanh rợp mát của hai cây muỗm cổ thụ. Đây là điểm nhấn trong quần thể di tích. Trước tượng thờ Hai Bà Trưng, thắp nén nhang trầm tri ân công đức của hai vị Vua Bà cùng các tướng lĩnh, du khách như lắng nghe vang vọng đâu đây lời thề quyết tâm xưa: "Một xin rửa sạch nước thù/ Hai xin đem lại nghiệp xưa họ Hùng/ Ba kẻo oan ức lòng chồng/ Bốn xin vẻn vẹn sở công lênh này".

Lời thuyết minh của hướng dẫn viên khu di tích giúp du khách như được trở về không khí của những năm 40, kỉ Hai Bà Trưng hiệu triệu phá cờ khởi nghĩa với khí thế oan liệt, hào hùng. Những tư liệ lịch sử, những chiến công v tinh thần đoàn kết một lòn của hai vị Vua Bà và các tướn sĩ khắp mọi miền đã được tá hiện, gợi lên trong lòng ngườ niềm tự hào dân tộc, niềm tô kính các vị anh hùng dân tộc.

Tên tuổi của những nữ tướn anh hùng được ghi tạc tại đề Hai Bà Trưng đã để lại dấu ấ sâu đậm về lòng yêu nước củ người phụ nữ Việt Nam. Đó l những người phụ nữ tài ba, giỏ giang, giàu lòng yêu nước ở mọ miền đất nước, sẵn sàng đứn lên dấy binh khởi nghĩa the lời hiệu triệu của Hai Bà Trưng Trong không gian thờ các n tướng, những tên tuổi đã đ vào lịch sử dân tộc như Thán Thiên, Lê Chân, Bát Nạn, Nàn Nội, Lê Thị Hoa, Hồ Đề, Lê A

Tản văn

Cỏ may tháng mười

Mai Thị Trúc

Tháng mười. Tôi trở về làng trong một chiều cuối thu sắc vàng bảng lảng, hoàng hôn rọi từ đỉnh núi xuống cánh đồng tạo nên một bức tranh huyền hoặc. Con đê ngoằn ngoèo ôm ấp đôi bàn chân tôi bằng dải cỏ nội mát rượi. Rồi tôi chợt khựng lại khi thấy một sắc tím quen thuộc nhỏ xíu phất phơ trong gió. Thật nhanh, lúc đó tâm trí tôi đã gọi thành tên: Hoa cỏ may! Loài hoa đã làm bạn với tôi từ tấm bé. Và cũng là loài hoa mà tôi luôn nhung nhớ mỗi khi ký ức gợi về quê hương.

Hoa cỏ may - loài hoa có cái tên thật đẹp, khi đọc thành tiếng gợi lên bao nỗi niềm bâng khuâng diệu vợi. Chúng là loài hoa của đồng quê mọc nhiều trên bờ ruộng, hai bên lối đi và thoải sườn của con đê. Khi tháng mười chạm ngõ, gió heo may phơ phất thì chúng bắt đầu nở rộ. Cỏ may thường mọc theo từng cụm. Khi cơn gió heo may thổi qua chúng bắt đầu nở rộ. Bông cỏ may mộc mạc, hiền hòa, thân mảnh khảnh cao chừng một gang tay người lớn. Lá là đà mặt đất còn ngọn thì đầy những "chiếc kim" nhỏ xíu chĩa lên trời. Nếu nhìn cận cảnh sẽ khó có thể nhận ra được màu sắc chủ đạo của hoa. Mà nhìn từ xa sẽ thấy được một màu tím rất nhẹ, mơ màng như trong cõi mộng.

Thuở nhỏ tôi cùng lũ bạn dong trâu bò ra đê, cỏ may luôn là loài hoa mà khiến chúng tôi phải phiền lòng nhiều nhất. Dù chẳng ai muốn nhưng chúng cứ "níu kéo" găm đầy ống quần những "chiếc kim khâu" bé xíu. Dường như chúng có điều gì đó tâm sự khó nói ở trong lòng? Để trâu bò

Minh họa: **Trà My**

gặm cỏ, cả lũ ngồi duỗi thẳng chân vừa trò chuyện vừa gỡ hoa cỏ may. Có đứa còn nói rằng nhờ những "chiếc kim khâu" găm vô gấu quần mà biết được bản thân kiên nhẫn đến nhường nào. Có đứa vò đầu bứt tóc, mặt thất thểu khi chiều đã buông mà chưa nhặt xong hoa cỏ may.

Nhắc tới cỏ may sẽ chẳng bao giờ quên được câu chuyện tình bi thương của đôi trai gái yêu nhau thắm thiết. Vì gia đình của chàn trai không môn đăng hộ đối nê cha mẹ cô gái phản đối không ch cưới nhau. Vì quá yêu mến nhau cả hai đã bàn bạc chạy trốn, đ đến một nơi thật xa. Nhưng cuộ sống cơ cực đã biến cô gái từ mộ tiểu thư khuê các thành ngườ đàn bà lam lũ. Nhìn người vợ t rất mực yêu quý phải vất vả đầ tắt mặt tối, chàng trai không a lòng. Hằng đêm chàng tự dày v trách cứ bản thân đã không đem lại được cuộc sống đầy đủ cho vợ Nỗi day dứt khiến chàng quyế chí ra đi làm giàu.

Người con gái ở nhà chờ đợ nhưng vẫn không thấy chồng tr về. Nỗi nhớ nhung cùng niềm mong mỏi làm nàng ngày càn trở nên xơ xác, héo hon. Tìn yêu, niềm tin vào người chồn thật thà, tốt bụng khiến nàn quyết định đi tìm chàng với ướ mong về một ngày mai đoàn tụ

Đắk Lắk Cuối tuần | 7
Số: 38 (7673) ngày 20/10/2024

Lan, Xuân Nương, Thiều Hoa, Đàm Ngọc Nga, Phật Nguyệt, Tam Nương, Nàng Quốc…

Trong quần thể di tích còn có các ngôi đền cổ kính khác tọa lạc bên tả, bên hữu của đền chính như đền thờ thân phụ, thân mẫu, thầy giáo của hai Vua Bà, đền thờ thân phụ, thân mẫu ông Thi Sách, thờ ông Thi Sách - chồng của Bà Trưng Trắc, đền thờ các nữ tướng, nam tướng là các tướng lĩnh tài giỏi của Hai Bà Trưng. Không gian nhà trưng bày mang đậm sắc màu cổ kính với các hiện vật khảo cổ, các sắc phong, đồ thờ. Những tác phẩm được tạo tác trong quần thể phía trước ngôi đền như hàng tượng voi đá chầu hai bên, hồ mắt voi với làn nước trong xanh in bóng mây trời, gác chuông, gác trống hai bên cổng… cũng mang đến cho du khách những ấn tượng sâu sắc.

Nàng ra đi, đi đến đâu cũng hỏi về tung tích người chồng yêu quý. Nàng cứ đi, đi mãi, cho đến một ngày mệt quá xỉu lúc nào không hay. Cảm kích trước tình yêu son sắt thủy chung của người vợ trẻ, sau khi nàng chết, Ngọc Hoàng đã hóa phép biến nàng thành một loài hoa cỏ, loài hoa cỏ màu tím bàng bạc, có sức sống mãnh liệt giống như tình yêu thủy chung của nàng.

Tháng mười rải nắng sau lưng. Tôi giấu nỗi niềm nhớ nhung quê hương rời bước lên phố mưu sinh. Hoa cỏ hai bên triền đê vẫn nở. Tôi giờ đây đã lớn, rời quê nhưng luôn nặng lòng với bông cỏ may quê nhà. Tôi ngồi trong xe ngước nhìn ra ô cửa thấy quê nhà dần xa, rồi lại nhìn bông hoa cỏ may tím biếc. Màu tím ấy như một lần nữa dội vào lòng những đứa con xa quê như tôi bao nỗi niềm thương nhớ.

Khi cảm hứng thi sĩ gặp cảm thức lịch sử

Đào Đức Tuấn

Đám cưới Huyền Trân

Nghe đồn vua xứ Chà Bàn
Dâng miền Ô Lý rước nàng vu quy
Tôi mang rượu đến biên thùy
Hắt lên mây trắng biệt ly cả cười

Thân không tấc đất cắm dùi
Bể sông thi phú trăng trời phong sương
Cắn răng nhường bậc đế vương
Gươm cùn quẳng xuống vệ đường nhân duyên

Thôi nàng hãy tạm nguôi quên
Tôi chàng trai Việt còn trên đời này
Quyết thâu trăm họ về tay
Binh nhung ruổi chốn lưu đày tìm nhau

Nguyễn Thanh Mừng

"*Tôi mang rượu đến biên thùy/ Hắt lên mây trắng biệt ly cả cười*" là hai câu trong bài "Đám cưới Huyền Trân" của Nguyễn Thanh Mừng, mà tôi vừa bắt được. Cảm thức lịch sử và cảm hứng thi sĩ đã gặp nhau và hóa giải được nỗi đau của nàng Huyền Trân trong bi tráng lịch sử "đổi đất lấy công trình" ở thế kỷ 14, mà Mừng viết "thêm".

Trong nỗi lòng dân Việt, đau nhất là chàng trai này, khi người yêu buộc phải đi lấy vua họ Chế. Nỗi đau cõi lòng biên ải. Thi sĩ đã thấu được nỗi chua chát của kẻ thất tình. Lịch sử là việc không thể thay đổi, bổ sung hay sửa sai. Vấn đề là nhà sử học có dám ghi lại và nhà văn học có đủ sức cảm thông. Nhà thơ đã tri âm nỗi niềm nàng Huyền Trân và "chạm đến thâm sâu" trong hồn cốt chàng trai này.

Hình như trong nhiều nỗi đau của người đàn ông, sự bị mua người tình là điều thật khó bỏ qua. Thế nên cũng trong bài "Đám cưới Huyền Trân", Nguyễn Thanh Mừng tiếp: *Tôi chàng trai Việt còn trên đời này/ Quyết thâu trăm họ về tay.*

Nghe nói người yêu của Huyền Trân là quan trụ cột nhà Trần. Thi sĩ thì *"Thân không tấc đất cắm dùi/ Bể sông thi phú trăng trời phong sương"*. Vài nét lý lịch hàn sĩ cho thấy nhà thơ viết tiếp chứ không phải viết lại, tức không phải minh họa lịch sử. Điều này dễ tìm sự đồng cảm của những chàng trai Việt thời đại với nàng công chúa Đại Việt quốc sắc thiên hương - một tiên nữ giáng thế, về làm dâu Đồ Bàn, quê hương Bình Định của Nguyễn Thanh Mừng. Huyền Trân không có tuổi.

Dải đất Việt, có một nơi gọi là xứ Nẫu, gồm Bình Định và Phú Yên. Bình Định xưa là Đồ Bàn, Phú Yên xưa là Hoa Anh; cả hai từa tựa giọng nói, âm "ỗi" phát thành "ẫu", ví như "nỗi niềm" phát là "nẫu niềm". Chữ "Nẫu" thường dùng với nghĩa là người ta, thiên hạ, người dưng và cả người yêu thương. Nghĩ về nàng Huyền Trân, đọc thơ Nguyễn Thanh Mừng, tự nhiên tôi nhớ câu ca *"Nẫu dìa xứ Nẫu, bỏ mình bơ dơ"*... Nghe mà buồn não ruột.

Nhưng chàng không chỉ có buồn, chàng đã hành động: *Binh nhung ruổi chốn lưu đày tìm nhau.* Nguyễn Thanh Mừng kết "Đám cưới Huyền Trân" tại đây, và lịch sử đã sang trang vì một người đàn ông mất người đẹp, dân Việt mất một Công chúa Huyền Trân để về Chiêm Thành làm Hoàng hậu Paramecvari.

Nhắc nhớ câu chuyện con người - lịch sử này, thi sĩ đã thể hiện được tâm thức - tầm vóc mình và đất nước mình, một đất nước luôn trầm luân trong khói lửa binh đao. Rồi hóa giải lịch sử. Nỗi hoá giải nào cũng tránh sao được đắng cay phận người...

Thơ

Nguyễn Quỳnh Anh

Về bên mẹ

Thị thành muôn nẻo cách xa
Còn vương lọn khói bếp nhà năm xưa
Gốc cau chum nước chờ mưa
Bữa chiều vẫn nếp cà dưa mặn mòi

Nửa đời phố thị đưa thoi
Vài bông súng tím nhỏ nhoi ao nhà
Chợ quê mấy quãng đường xa
Còn mong tấm bánh đồng quà trẻ thơ

Bây giờ tóc mẹ bạc phơ
Lưng còng chân chậm mắt mờ tháng năm
Lá dâu rút ruột đời tằm
Câu ca mẹ đọc xa xăm một thời

Mát lành gầu nước giếng khơi
Hoa cau hoa bưởi lặng rơi ngõ nhà
Chân rơm chiêm chiếp tiếng gà
Cho con về lại ngày xa thuở nào

Lắng trong tục ngữ, ca dao
Cho con về lại ngọt ngào tuổi thơ.

Nguyễn Doãn Việt

Người đàn bà ngoại ô

Những người đàn bà ngoại ô
Lặng thầm đi vào thành phố
Mang theo quả cà quả mướp
Mang theo muôn nỗi nhọc nhằn.
Họ chở màu xanh ruộng đồng
Lo âu buồn vui phấp phỏng
Mớ rau thương ngày nắng hạn
Bí bầu sợ buổi gió giông.
Họ chở ban mai xuống phố
Ngọn rau đọng ánh mắt ngời
Quả thơm hương đồng ngan ngát
Bán cả nụ cười giòn tươi.
Chợ phố ồn ào tất tả
Quán quầy đèn nến lung linh
Gánh rau chị bày lặng lẽ
Vẫn xanh một góc yên bình.
Bao nhiêu cho vừa mặc cả
Mớ rau
xanh
đến
vô cùng
Ơi người đàn bà xuống phố
Bán cả hương đồng ngoại ô.

Nâng cao nhận thức về pháp luật lao động

Bảo vệ quyền, lợi ích chính đáng cho người lao động

Lãnh đạo các sở, ngành và Liên đoàn Lao động tỉnh gặp gỡ, tuyên truyền pháp luật đến doanh nghiệp trong Khu Công nghiệp Hòa Phú.
Ảnh: T. Hồng

Thúy Hồng

Các công đoàn cơ sở trên địa bàn tỉnh đã phối hợp với thủ trưởng cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp duy trì và bổ sung 1.650 "Tủ sách pháp luật" với 259.000 cuốn sách (chiếm tỷ lệ 90% trên tổng số các cơ quan, đơn vị); trong đó, có 214 doanh nghiệp đã trang bị "Tủ sách pháp luật".

Để giúp người lao động (NLĐ) nâng cao nhận thức về pháp luật, hiểu đúng về quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của mình để xây dựng mối quan hệ ổn định, hài hòa tại đơn vị, doanh nghiệp, các cấp công đoàn đã đẩy mạnh, đổi mới mạnh mẽ nội dung và hình thức tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật.

Liên đoàn Lao động (LĐLĐ) tỉnh đang quản lý 15 LĐLĐ huyện, thị xã, thành phố, 6 công đoàn ngành địa phương với 1.804 công đoàn cơ sở (CĐCS), 79.977 đoàn viên công đoàn; trong đó, khu vực sản xuất kinh doanh 381 CĐCS với 25.440 đoàn viên. Ở nhiều nơi, nhiều NLĐ chưa thực sự quan tâm nhiều đến việc học tập, tự tìm hiểu về pháp luật lao động và Luật Công đoàn; điều này đã tác động đến thói quen tuân thủ, thực hiện, sử dụng quyền và nghĩa vụ pháp lý, nhất là hạn chế việc tự bảo vệ lợi ích hợp pháp của bản thân. Trước yêu cầu đó, LĐLĐ tỉnh và các cấp công đoàn đã đổi mới, đẩy mạnh hoạt động tuyên truyền theo phương châm hướng mạnh về cơ sở; đồng thời, thực hiện thường xuyên như một giải pháp chăm lo, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của NLĐ.

Theo đó, công tác tuyên truyền được triển khai dưới nhiều hình thức từ tài liệu, panô, tờ gấp, sổ tay tuyên truyền bỏ túi... đến các hội nghị, đối thoại, các cuộc thi tìm hiểu pháp luật; đồng thời, tuyên truyền pháp luật thông qua các phương tiện thông tin đại chúng, qua mạng xã hội; tủ sách pháp luật...

Đơn cử như cuối tháng 9 vừa qua, tại Khu Công nghiệp Hòa Phú (TP. Buôn Ma Thuột), LĐLĐ tỉnh đã phối hợp với các đơn vị như Bảo hiểm xã hội (BHXH) tỉnh, Công an tỉnh tổ chức chương trình tuyên truyền pháp luật lao động cho đoàn viên, NLĐ thuộc các doanh nghiệp. Theo đó, NLĐ được tìm hiểu, trao đổi, giải đáp những thông tin về pháp luật như: Pháp luật lao động và công đoàn, Luật Bảo hiểm xã hội, Luật Bảo hiểm y tế (BHYT), Luật An toàn vệ sinh lao động... Cùng với đó, tăng cường tuyên truyền về phòng, chống ma túy, tội phạm và các tệ nạn xã hội; tác hại của việc hút thuốc lá… Từ đó nâng cao nhận thức, trách nhiệm của NLĐ và người sử dụng lao động, bởi có hiểu biết pháp luật thì NLĐ mới ý thức chấp hành và bảo vệ quyền lợi hợp pháp của mình, không vi phạm các quy định của pháp luật hay bị đối tượng xấu lừa đảo... Không những thế còn hạn chế tình trạng tranh chấp lao động trong mối quan hệ giữa chủ doanh nghiệp với NLĐ.

Chị Trần Thị Quỳnh Như (công nhân Công ty TNHH May mặc Able Joy Đắk Lắk) chia sẻ: "Bấy lâu nay, dù đi làm ở công ty nhưng tôi cũng không chú ý, không nắm rõ các chế độ cũng như quyền lợi của mình; đặc biệt, trước sự việc một số đối tượng xấu lừa đảo chiếm đoạt tài sản, tài khoản cá nhân, lừa vay nợ với lãi suất cao... tôi vẫn không biết cách để phòng ngừa cũng như xử lý khi gặp phải. Do đó, sau khi tham gia buổi tuyên truyền, đối thoại đã giúp ích cho tôi cũng như anh chị em công nhân rất nhiều. Trong đó, chúng tôi hiểu rõ về quyền lợi của mình để sẵn sàng lên tiếng nếu như công ty thực hiện sai chính sách hay việc tránh bị lừa đảo trên không gian mạng".

Mới đây, trên 150 cán bộ CĐCS cùng NLĐ tại các doanh nghiệp trên địa bàn huyện Krông Pắc đã được LĐLĐ tỉnh phối hợp với các đơn vị tuyên truyền, phổ biến một số chính sách pháp luật như: nội dung liên quan đến quyền, lợi ích hợp pháp của NLĐ, chủ sử dụng lao động được quy định trong Bộ luật Lao động năm 2019; công tác thu BHXH, BHYT, bảo hiểm thất nghiệp, đặc biệt là các điểm mới của Luật BHXH trong năm 2024 vừa được Kỳ họp thứ Bảy, Quốc hội khóa XV thông qua; thông tin về việc cập nhật số căn cước công dân/định danh cá nhân làm cơ sở thực hiện Đề án phát triển ứng dụng dữ liệu về dân cư, định danh và xác thực điện tử phục vụ chuyển đổi số quốc gia giai đoạn 2022 – 2025, tầm nhìn đến năm 2030...

Phó Chủ tịch Thường trực LĐLĐ tỉnh Nguyễn Thị Lý chia sẻ, công đoàn đặc biệt quan tâm việc tuyên truyền, phổ biến và tư vấn pháp luật cho đoàn viên, NLĐ trong các doanh nghiệp. LĐLĐ tỉnh xây dựng kế hoạch, phối hợp với các sở, ngành, đơn vị triển khai thực hiện bằng nhiều hình thức phù hợp với tình hình thực tiễn, thu hút được đông đảo đoàn viên, NLĐ tham gia. Nội dung tuyên truyền được soạn thảo ngắn gọn, phù hợp và thiết thực để NLĐ dễ nghe, dễ hiểu và dễ tiếp thu nhất. Bên cạnh đó, việc tuyên truyền cũng được đổi mới theo hướng cung cấp những nội dung cơ bản, sát sườn về chính sách đối với NLĐ; sau đó dành thời gian cho NLĐ đặt câu hỏi và tập trung giải đáp những thắc mắc của nhóm đối tượng này.

Có thể nói, những nỗ lực và kết quả đạt được của các cấp công đoàn trong thực hiện hoạt động tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật đã và đang góp phần đưa pháp luật đi vào cuộc sống, giúp đoàn viên, NLĐ thực hiện tốt quyền và nghĩa vụ của mình khi tham gia làm việc ở các doanh nghiệp, tạo mối quan hệ lao động hài hòa, ổn định cùng phát triển.

Tòa soạn - Bạn đọc

Cơ quan nhà nước có được ký hợp đồng chuyên môn nghiệp vụ không?

Hỏi: *Hiện nay, tại địa phương, tôi biết được một số cơ quan ký hợp đồng với người lao động vào làm chuyên môn, nghiệp vụ chứ không chỉ làm công việc bảo vệ, lái xe, tạp vụ... như nghị định của Chính phủ quy định. Xin hỏi việc hợp đồng như vậy có đúng không? Cơ quan nào kiểm tra và xử lý như thế nào?*

Bà **Trần Thị Thu Hằng**
(huyện Krông Năng)

Trả lời:

Luật sư Lê Xuân Anh Phú, Công ty Luật TNHH MTV Thành Công và Cộng sự (Đoàn Luật sư tỉnh Đắk Lắk) cho biết:

Căn cứ Nghị định số 111/2022/NĐ-CP ngày 30/12/2022 của Chính phủ về hợp đồng đối với một số loại công việc trong cơ quan hành chính và đơn vị sự nghiệp công lập: Ngoài các công việc liên quan đến hỗ trợ, phục vụ được ký hợp đồng thì cơ quan hành chính và đơn vị sự nghiệp còn được ký hợp đồng với các công việc liên quan đến chuyên môn, nghiệp vụ. Tuy nhiên, chỉ được áp dụng trong các đơn vị sự nghiệp công lập tùy theo mức độ tự chủ chi thường xuyên (nhóm 1, nhóm 2, nhóm 3, nhóm 4) với các quy định cụ thể và được cơ quan có thẩm quyền xét duyệt. Như vậy, đơn vị sự nghiệp hoàn toàn được ký hợp đồng làm chuyên môn, tuy nhiên sẽ tùy theo loại của đơn vị sự nghiệp công lập mà đơn vị sự nghiệp công lập đó được quyền ký hợp đồng làm chuyên môn theo loại hợp đồng xác định thời hạn và không xác định thời hạn.

Cá nhân ký kết hợp đồng lao động làm chuyên môn, nghiệp vụ phải đáp ứng đầy đủ tiêu chuẩn, điều kiện theo quy định tại Điều 10 nghị định này.

Về thẩm quyền ký hợp đồng thực hiện công việc chuyên môn, nghiệp vụ (theo Điều 11 của nghị định này): Đối với đơn vị nhóm 1, nhóm 2 và nhóm 3 tự bảo đảm từ 70% đến dưới 100% chi thường xuyên, người đứng đầu đơn vị hoặc người được ủy quyền ký hợp đồng. Đối với đơn vị nhóm 3 tự bảo đảm từ 10% đến dưới 70% chi thường xuyên và đơn vị nhóm 4, người có thẩm quyền ký hợp đồng làm việc với viên chức theo quy định của pháp luật về viên chức hoặc người được ủy quyền ký hợp đồng.

Việc cho phép áp dụng hình thức hợp đồng thực hiện công việc chuyên môn, nghiệp vụ trong đơn vị sự nghiệp công lập nhằm bổ sung kịp thời nguồn nhân lực ở các vị trí việc làm do viên chức đảm nhiệm và bổ sung nhân lực còn thiếu so với số lượng người làm việc đã được giao hoặc để kịp thời thay cho số viên chức nghỉ sinh, thôi việc, nghỉ hưu.

Việc thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm trong lĩnh vực cán bộ, công chức, viên chức thuộc thẩm quyền của ngành Nội vụ. Việc thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm trong lĩnh vực hợp đồng lao động thuộc thẩm quyền của ngành Lao động - Thương binh và Xã hội.

Tòa soạn

Đắk Lắk Cuối tuần | 9
Số: 38 (7673) ngày 20/10/2024

Định hình giao thông xanh *gắn với* đô thị xanh

TP. Buôn Ma Thuột vừa chính thức ra mắt dịch vụ xe đạp trải nghiệm BEAgo. Đây là hành động thiết thực, thể hiện sự quan tâm của chính quyền địa phương và cộng đồng doanh nghiệp trong việc hướng tới mục tiêu phát triển giao thông xanh gắn với xây dựng đô thị xanh.

Hoàng Tuyết

Dịch vụ xe đạp công cộng BEAgo không đơn thuần là phương tiện di chuyển mà còn là một thông điệp mạnh mẽ về cam kết xây dựng một thành phố xanh, sạch, đẹp và bản sắc.

Hội viên Hội Doanh nhân TP. Buôn Ma Thuột trải nghiệm dịch vụ xe đạp BEAgo trên đường Đông Tây thành phố. *Ảnh:* H. Tuyết

Giao thông xanh là việc sử dụng các loại phương tiện hạn chế thải khí CO2 và các loại khí thải độc hại khác ra môi trường. Việc người dân sử dụng xe đạp, xe máy điện, ô tô điện… chính là tham gia giao thông xanh. Đây là xu thế tất yếu nhằm góp phần giảm thiểu ô nhiễm môi trường, là yêu cầu cần thiết để hướng tới phát triển đô thị xanh.

Hiện nay, sự gia tăng của các phương tiện giao thông không những gây ra cảnh tắc đường mà còn thải ra môi trường lượng khí thải vô cùng lớn, nhất là ở các đô thị có mật độ dân số cao. Nguồn khí thải từ ô tô, xe máy là một trong các tác nhân chính gây khói bụi và ô nhiễm không khí, đang tác động rất lớn đến sức khỏe của con người.

Theo thống kê của Tổ chức Y tế thế giới, trên toàn thế giới, ô nhiễm không khí là nguyên nhân gây ra 7 triệu ca tử vong mỗi năm, trong đó tại Việt Nam ghi nhận ít nhất 70.000 người tử vong mỗi năm. Nghĩa là trung bình cứ mỗi 7,5 giây lại có một người Việt Nam tử vong vì bệnh liên quan đến đường hô hấp do tiếp xúc với không khí bị ô nhiễm. Ước tính thiệt hại về kinh tế - xã hội do ô nhiễm không khí ở nước ta lên đến hơn 13 tỷ USD/năm.

Tính đến hết năm 2023, cả nước có gần 75 triệu xe máy lưu hành, trong đó có gần 73 triệu xe máy xăng và hơn 2 triệu xe máy điện. Nếu như năm 2013 cả nước mới có 37 triệu xe máy các loại đăng ký lưu hành thì sau 10 năm, đã tăng gấp 2 lần. Tại Đắk Lắk, tính đến thời điểm hiện tại có hơn 1,6 triệu chiếc xe máy, đây là loại phương tiện chủ yếu để tham gia giao thông ở khu vực thành thị và nông thôn. Với mức thu nhập và điều kiện kinh tế hiện nay, xe máy vẫn là phương tiện được đa số người dân lựa chọn vì giá cả phù hợp, dễ sử dụng, tiện ích trong di chuyển.

Chỉ tính riêng tại TP. Buôn Ma Thuột, số lượng xe máy đăng ký chiếm khoảng 37% số xe cả tỉnh, nếu tính số người trên 15 tuổi (đủ tuổi đăng ký đứng tên xe) thì 1 người dân ở TP. Buôn Ma Thuột sở hữu 1,7 xe mô tô, xe máy. Việc gia tăng phương tiện cá nhân đã và đang là thách thức lớn đối với công tác bảo đảm an toàn giao thông, chống ùn tắc giao thông cũng như ô nhiễm môi trường, đặc biệt khi thành phố đang dần định vị thương hiệu thành phố xanh gắn với du lịch xanh.

Dịch vụ xe đạp công cộng BEAgo chính thức ra mắt được xem là hành động cần thiết và khởi đầu cho xu thế giao thông xanh gắn với du lịch xanh và xây dựng, phát triển đô thị xanh tại TP. Buôn Ma Thuột. Theo đó, Hội Doanh nhân TP. Buôn Ma Thuột đã xây dựng và đưa vào vận hành 33 trạm xe, được bố trí tại các vị trí thuận tiện trên địa bàn 9 xã, phường, nhằm đáp ứng nhu cầu trải nghiệm của người dân và du khách.

Theo chia sẻ của ông Nguyễn Quang Vinh, Chủ tịch Hội Doanh nhân TP. Buôn Ma Thuột, dịch vụ xe đạp BEAgo không chỉ phục người dân, du khách rèn luyện sức khỏe, trải nghiệm thành phố mà còn trở thành biểu tượng giao thông xanh của thành phố. Dù mới trong giai đoạn thí điểm, nhưng dịch vụ xe đạp BEAgo đã thu hút hàng nghìn lượt tải app, tìm hiểu và thuê xe trải nghiệm.

Còn theo Phó Chủ tịch UBND TP. Buôn Ma Thuột Trần Đức Nhật, sự kiện ra mắt dịch vụ xe đạp công cộng BEAgo là một hành động thiết thực, thể hiện tinh thần trách nhiệm của chính quyền địa phương, cộng đồng doanh nghiệp, đội ngũ doanh nhân trong việc hướng tới mục tiêu cắt giảm lượng khí thải gây hiệu ứng nhà kính xuống gần bằng 0 nhất có thể (Net Zero). Lựa chọn xe đạp làm phương tiện di chuyển, không chỉ giảm thiểu lượng khí thải gây ô nhiễm môi trường mà còn góp phần cải thiện chất lượng không khí, giảm ùn tắc giao thông và nâng cao sức khỏe cộng đồng.

Ngành y tế Đắk Lắk xây dựng môi trường làm việc không khói thuốc

Thu Huế - Bảo Trọng

Thực hiện Luật Phòng chống tác hại thuốc lá (PCTHTL), thời gian qua, ngành y tế Đắk Lắk đã tích cực triển khai các hoạt động PCTHTL trong toàn ngành nhằm tạo hiệu ứng tích cực, góp phần giảm bớt nguy cơ về bệnh tật, tạo môi trường y tế không có khói thuốc lá, nâng cao sức khỏe và chất lượng cuộc sống.

Bệnh viện Phổi Đắk Lắk là nơi điều trị cho hàng trăm bệnh nhân mắc các bệnh lý về phổi do hút thuốc lá nên việc giám sát, thực hiện công tác PCTHTL được thực hiện rất chặt chẽ. Bác sĩ Rmah Lương, Phó Giám đốc Bệnh viện Phổi Đắk Lắk cho biết, những năm qua, bệnh viện đã tăng cường tuyên truyền đến cán bộ, nhân viên, bệnh nhân và người nhà bệnh nhân về tác hại thuốc lá; các biện pháp phòng, chống tác hại của thuốc lá; giữ gìn môi trường bệnh viện không khói thuốc. "Đến nay, 100% cán bộ, viên chức, người lao động trong đơn vị không hút thuốc lá; cũng không còn tình trạng bệnh nhân, người nhà bệnh nhân hút thuốc lá tại phòng bệnh và khuôn viên bệnh viện", bác sĩ Rmah Lương thông tin.

Không chỉ tại Bệnh viện Phổi tỉnh, tất cả các cơ sở y tế kể cả công lập và ngoài công lập trên địa bàn tỉnh đều treo các biển "cấm hút thuốc lá", "không hút thuốc lá" tại cổng ra vào, trong khuôn viên cơ sở hoặc tại các phòng làm việc. Lãnh đạo các cơ quan, đơn vị trong ngành cũng gương mẫu thực hiện và yêu cầu cán bộ, công chức, viên chức, người lao động không hút thuốc lá tại nơi làm việc và các địa điểm có quy định cấm hút thuốc.

Thạc sĩ, bác sĩ CK II. Hoàng Hải Phúc, Giám đốc Trung tâm Kiểm soát bệnh tật tỉnh cho biết, Trung tâm đã xây dựng kế hoạch hoạt động, có quy định cụ thể đối với cán bộ, công chức, viên chức trong đơn vị về thực hiện Luật PCTHTL. Đồng thời, giao Khoa Truyền thông giáo dục sức khỏe đẩy mạnh truyền thông giáo dục sức khỏe về PCTHTL trên các phương tiện thông tin đại chúng như: Phối hợp thực hiện các chuyên trang trên Báo Đắk Lắk, chuyên mục sức khỏe cho mọi người trên Đài PT-TH tỉnh, Đài Tiếng nói Việt Nam, đăng tải trên website Sở Y tế. Cùng với đó, phối hợp truyền thông và điều tra trực tiếp tại các nhóm hộ gia đình tại các khu dân cư; cấp phát hàng nghìn tờ rơi để truyền tải thông điệp về PCTHTL đến với mọi tầng lớp nhân dân…

Theo bác sĩ CK II. Nguyễn Trung Thành, Phó Giám đốc Sở Y tế, Trưởng Ban Chỉ đạo PCTHTL tỉnh, hơn 10 năm triển khai Luật PCTHTL đã đạt được những kết quả tích cực trong công tác PCTHTL tại Việt Nam nói chung và Đắk Lắk nói riêng. "Trong thời gian tới, Ban Chỉ đạo PCTHTL của tỉnh sẽ thường xuyên tổ chức các đợt thanh tra, kiểm tra việc thực thi Luật PCTHTL nhằm giúp cho các cá nhân và tổ chức nghiêm chỉnh chấp hành. Riêng đối với ngành y tế, chúng tôi sẽ dựa trên hành lang pháp lý của Luật PCTHTL để chỉ đạo các cơ quan, đơn vị nghiêm túc triển khai, thực hiện. Qua đó nâng cao tinh thần tự giác và ý thức chấp hành nghiêm túc Luật PCTHCTL của mỗi người, góp phần xây dựng môi trường làm việc không khói thuốc lá", bác sĩ Nguyễn Trung Thành nhấn mạnh.

"Thương lắm tóc dài ơi..."

Bằng tình yêu, bản lĩnh, ý chí và cả sự hy sinh hạnh phúc riêng, những "bóng hồng" thể thao đã nhiều lần mang về vinh quang cho thể thao nước nhà.

Đông Nghi

Các cô gái "kim cương" đội tuyển bóng đá nữ Việt Nam đã nhiều lần mang vinh quang về cho thể thao nước nhà. *Ảnh:* **VFF**

1. Những năm qua, thể thao Việt Nam giành được nhiều thành tích cao tại các giải đấu khu vực, châu lục và thế giới, trong đó có đóng góp to lớn của các nữ vận động viên (VĐV). Nền thể thao chúng ta có rất nhiều VĐV nữ, khó đong đếm hết số lượng đang chơi cả đỉnh cao lẫn nghiệp dư. Nữ giới đóng góp cho thể thao nhiều, dù so với các đồng nghiệp nam họ phải hy sinh vất vả hơn nhiều.

Và, so với đồng nghiệp nam, những nữ VĐV Việt Nam chưa nhận được nhiều sự quan tâm từ phía khán giả cũng như truyền thông. Chế độ đãi ngộ cũng chưa thật tương xứng. Không chỉ ở nước ta, nhiều nước trên thế giới, vị trí của phụ nữ trong thể thao cũng chưa được nhìn nhận đúng mức. Nam giới đến với nghiệp thể thao đã khổ, phụ nữ càng gian nan bội phần. Tuổi thanh xuân đẹp nhất thì phải luôn đối diện với các "thao trường", "đấu trường", các chuyến tập huấn biền biệt. Nhiều cái Tết xa nhà, xa chồng con với những nỗi niềm khó nói nên lời. Không phải ai cũng may mắn được lên đội tuyển quốc gia, hoặc nhận về vinh dự bởi không phải giải đấu nào cũng thành công.

Hãy nhìn về tấm vé đến World Cup của bóng đá nữ Việt Nam hệt như "câu chuyện cổ tích thời hiện đại". Đó là niềm vui vô bờ nhưng cũng để lại những ưu tư trăn trở. Nhiều thế hệ cầu thủ nữ đã phải hy sinh, vượt khó rất nhiều. HLV trưởng đội tuyển bóng đá nữ Việt Nam Mai Đức Chung đã từng trải lòng: "Điều tôi trăn trở suốt những năm tháng gắn bó với bóng đá nữ là chế độ cho các em còn thấp, không thể bảo đảm được điều kiện cuộc sống. Tôi vẫn mong muốn các cầu thủ được tăng thêm chế độ để yên tâm tập luyện, thi đấu, để bóng đá nữ có cơ hội phát triển hơn, rộng rãi hơn. Tôi mong sau khi giải nghệ, các cầu thủ nữ có cuộc sống ổn định và mong muốn hơn nữa của tôi là các cháu có một gia đình hạnh phúc, đầm ấm".

2. Hay như "tiểu tiên cá" Nguyễn Thị Ánh Viên, trong ngày quyết định chia tay sự nghiệp, đã bộc bạch trên trang cá nhân: "12 năm là một chặng đường gắn với bơi lội nên bây giờ em muốn sống cuộc sống bình thường, tự do và học hỏi thêm nhiều thứ mới nữa. Ánh Viên xin cảm ơn tất cả mọi người đã theo dõi và ủng hộ em trong suốt thời gian qua". Một lời chia tay đường đua xanh không thể tiếc nuối hơn, cho Ánh Viên và cho người hâm mộ. Nhưng, chị còn phải lo cho cuộc sống riêng tư của mình. Ánh Viên cần những nhiều điều bình dị, đời thường của cuộc sống, của con người. Cuộc sống đời thường của Ánh Viên còn có gia đình, tình yêu, bạn bè, xã hội cùng những điều thú vị, những hiểu biết, những trải nghiệm khác ngoài thể thao.

Câu chuyện của tay vợt cầu lông Nguyễn Thùy Linh cũng đọng lại nhiều xúc cảm. Nửa sau năm 2023, Linh đã liên tục tham dự đến 11 giải đấu khác nhau, và phần lớn ở nước ngoài: từ Canada đến Mỹ, Trung Quốc, Phần Lan, Đan Mạch, Pháp, Hàn Quốc. Những giải đấu này vừa giúp Thùy Linh tích lũy kinh nghiệm thực chiến, cũng là cuộc đua để tích lũy điểm số, giành suất dự nội dung cầu lông Olympic 2024 với tên gọi "đường đến Paris". Thùy Linh đã liên tục đi du đấu, và trên hành trình ấy, nhiều khi cô chỉ có một mình, không có huấn luyện viên bên cạnh chỉ đạo, giúp đỡ, cũng không có chuyên gia về y tế hay thể lực hỗ trợ.

Từ trường hợp của Ánh Viên, Thùy Linh, chúng ta thử hình dung xem một đứa trẻ lớn lên xa nhà, xa bạn bè rồi xa tất cả những điều bình thường của tuổi thiếu nữ để cống hiến cho thể thao, chỉ biết đến thể thao thì đó là sự hy sinh vô giá. Sự hy sinh, cống hiến đó phải được đánh giá cao và trân trọng tương xứng. Thành tích của thể thao là những tấm Huy chương Vàng, Bạc hay giải Nhất, Nhì, song những hy sinh, cống hiến cả tuổi trẻ như thế không có tấm "huy chương" nào có thể tôn vinh, đánh giá hết được.

Nhân Ngày Phụ nữ Việt Nam (20/10), xin gửi lời chúc tốt đẹp nhất và sự tri ân trân trọng đến các nữ VĐV – những "bóng hồng" duyên dáng của thể thao nước nhà.

AFF Cup 2024

Thử thách cho tuyển Việt Nam

Đăng Triều

Cuối năm nay, AFF Cup sẽ khởi tranh. Với thực tế, thực lực của bóng đá Việt Nam hiện tại, "những chiến binh sao vàng" liệu có thể làm nên chuyện, nhất là khi những đối thủ trong khu vực như Indonesia và Thái Lan có những tiến bộ vượt bậc?

Chuẩn bị cho AFF Cup, Huấn luyện viên (HLV) Kim Sang-Sik có 3 trận giao hữu thì đã có 2 trận thua: thua đội tuyển Nga 0-3, thua Thái Lan 1-2 ngay trên sân nhà Mỹ Đình dù Thái Lan chỉ đem đến đội hình hai, nhiều cầu thủ trẻ. Ở trận gặp Ấn Độ, tuyển Việt Nam hòa 1-1. Kết quả này không thể làm người hâm mộ an tâm, khi mà lối chơi của tuyển Việt Nam chệch choạc, chưa vận hành một cách suôn sẻ…

Cây bút thể thao Phong Uyên luôn sát cánh cùng đội tuyển Việt Nam, có những phân tích chuyên sâu về bóng đá nước nhà khẳng định, dẫu HLV Kim Sang-sik cùng các đồng sự đã làm tất cả trong khả năng có thể, tích cực tìm kiếm nhân sự cho đội tuyển, nhưng dường như công cuộc "đãi cát tìm vàng" của ông không dễ dàng khi thiếu vắng những nhân tố trẻ từ các giải đấu quốc nội để làm mới đội tuyển. Điều đó được minh chứng ở những trận cầu giao hữu vừa qua - được xem là bài kiểm tra tổng thể, định hình cho lối chơi của tuyển Việt Nam, HLV Kim Sang-sik không có nhiều sự lựa chọn trong đội hình ra sân của mình. Danh sách cầu thủ vẫn gồm rất nhiều cái tên quen thuộc, đã phục vụ từ thời HLV Park Hang–seo và Troussier. Ngay cả những cầu thủ mà ông Kim Sang-sik bổ sung gần đây là Châu Ngọc Quang, Nguyễn Đình Bắc hay Lê Phạm Thành Long vốn được xem là "mới" song cũng đã rất quen thuộc với cổ động viên. Chỉ duy nhất có 2 gương mặt lần đầu được lên tuyển là thủ môn Trần Trung Kiên và tiền đạo Nguyễn Đức Việt đều của Hoàng Anh Gia Lai. Tuy vậy 2 cầu thủ này cũng chưa được điền tên vào đội hình xuất phát.

Từ nhiều năm qua, Giải bóng đá vô địch quốc gia và Vòng chung kết U21 quốc gia được tổ chức định kỳ được xem là sân chơi quan trọng để tìm kiếm những tài năng, nhân tố mới bổ sung cho đội tuyển Việt Nam. Song, Giải bóng đá vô địch quốc gia quá tĩnh lặng, không có sự đột phá, ít tính cạnh tranh; Vòng chung kết U21 quốc gia cũng không có nhiều nhân tố mới. Năm 2023 có Thái Bá Đạt được kỳ vọng rất lớn sẽ là chân sút đủ khả năng thay thế đàn anh Quang Hải đảm nhận tuyến giữa của đội tuyển Việt Nam. Năm 2024 có thêm Trần Trung Kiên, Nguyễn Đức Việt. Song các cầu thủ này chưa có được sự tin tưởng của HLV. Chỉ riêng năm 2022, bóng đá Việt Nam mới có được 3 cái tên là: Bùi Vĩ Hào, Khuất Văn Khang và Phan Tuấn Tài ra mắt ấn tượng, hiện nay vẫn đang nỗ lực khẳng định mình ở đội tuyển .

Nguyễn Phong Hồng Duy - một trong những tài năng được phát hiện từ Giải bóng đá U21 năm 2014, có mặt ở đội tuyển từ nhiều năm nay vẫn chưa có ai thay thế. *Ảnh:* **Đ.Triều**

Trong triết lý bóng đá của mình, khi đang đảm nhiệm dẫn dắt đội bóng Jeonbuk Hyundai Motors (Hàn Quốc), HLV Kim Sang-sik thường ưu tiên sử dụng cầu thủ kinh nghiệm. Giờ đây đến Việt Nam, với thực tế bóng đá nước nhà đang bị "đứt quãng" về công tác đào tạo bóng đá trẻ, khan hiếm lực lượng kế cận, tiếp nối, ông lại càng có thêm cơ sở để trung thành với điều đó khi không có sự lựa chọn nào khác. Bởi thế, nếu HLV Kim Sang-sik thành công với một đội hình gồm những gương mặt quá quen thuộc tại AFF Cup sắp đến, thì đó sẽ là một bất ngờ lớn nhất...

Đắk Lắk Cuối tuần | 11
Số: 38 (7673) ngày 20/10/2024

Ai cần học AI?

Trí tuệ nhân tạo (AI) ngày càng được ứng dụng phổ biến trong cuộc sống, từ thao tác giao tiếp trên điện thoại thông minh đến chạy các ứng dụng công nghệ, tác vụ máy tính trong công việc. Càng ở đô thị, ứng dụng số hóa nhiều, mọi người càng dễ dàng tiếp cận với AI. Song, không phải người nào cũng cần nắm bắt, học luyện rõ về AI.

Ảnh minh họa.

Thụy Bất Nhi

Anh Lê Thanh Trông, một tư vấn viên về huấn luyện AI và chuyển đổi số đang làm việc tại TP. Hồ Chí Minh chia sẻ, anh vừa hoàn thành một số tài liệu hướng dẫn AI cho mọi người. Theo anh, cuộc sống số khiến mỗi người phải biết AI, nhưng không phải ai cũng cần nắm rõ về AI, thậm chí với một số trường hợp, sử dụng AI còn là trở ngại.

Cuộc sống "lập trình"?

Cảnh báo của giới công nghệ, là hiện diện của AI ngày càng phổ biến, thậm chí đe dọa "cướp việc" nhiều người, làm thay đổi nhiều ngành nghề xã hội. Điều này hợp với nhu cầu sử dụng AI ngày càng tăng. Nhiều người thừa nhận "không thể rời chiếc điện thoại", mà phía sau chính là sự hiện diện ngày càng rõ nét của công nghệ số, ứng dụng AI. Chụp một tấm hình, đăng một thông tin lên mạng, ai cũng cần trau chuốt, gọt dũa lại và AI song hành những nhu cầu đó.

"Cuộc sống của chúng ta đang bị lập trình", anh Lê Thanh Trông nhận xét như vậy. Điều đó đang tỏ ngày càng có lý, khi mọi người dần định hình những nếp sinh hoạt, thời khóa biểu đều đặn. Với công việc hằng ngày, tính ổn định, phân công trách nhiệm dẫn nhiều người đến lựa chọn "đúng quy trình, quy chuẩn". Học sinh làm bài tập, nhân viên hãng quảng cáo cần khai thác ý tưởng, hay một báo cáo viên cần hoàn thiện hồ sơ…, tất cả đều dễ dàng sử dụng AI để hoàn tất nhanh chóng.

Các công cụ ứng dụng AI ngày càng phục vụ đắc lực thì "tính ỷ lại" càng phổ biến với mọi người. Anh Trông đánh giá, người ta càng dùng nhiều AI thì chúng lại càng học được nhiều và thông minh hơn, thuần thục hơn, nên sự "lấn lướt" của AI với kỹ năng của nhiều người sẽ ngày càng tăng. Chỉ cần tích hợp đủ dữ liệu, biết những "cú pháp" chính xác, người dùng sẽ có những kết quả làm việc nhanh gọn và thỏa đáng, mất vài chục phút thay vì hàng giờ trước đây.

Theo đó, với những người làm các công việc như: thư ký văn phòng, giáo viên hay người bán hàng, tổ chức dịch vụ xã hội, tra cứu dữ liệu pháp lý… cho đến quản lý một cửa hàng, quản đốc một phân xưởng đều cần nắm bắt, biết sử dụng một công cụ AI hỗ trợ và thay thế nào đó, nhằm giảm tải công việc, tiết kiệm thời gian, công sức cùng nhiều lợi thế cập nhật quản lý điều hành khác..

Chỉ có sáng tạo mới vượt được AI!

"Chỉ có sáng tạo mới vượt được AI" là nhận xét của một chuyên gia công nghệ nổi tiếng khi AI mới định hình và đến nay đã được xem là nền tảng cho việc mỗi người lựa chọn dùng AI đến mức độ nào. Theo đó, chỉ có những nghề đòi hỏi sự sáng tạo cao, tìm kiếm cái mới, đột phá về ý tưởng, hoặc trau chuốt sản phẩm liên quan đến cảm xúc của con người, mới có thể không cần dựa vào AI.

Cụ thể, với những người sáng tạo nghệ thuật, viết báo thì lời khuyên của giới công nghệ là "càng hạn chế AI càng tốt". Căn nguyên vấn đề, là những bản tin thời sự, sự kiện hôm nay nhìn qua sẽ rất giống nhau, chỉ cần sử dụng cú pháp đặt lệnh cho AI, là có thể tạo ra hàng loạt bài viết có nội dung đạt yêu cầu, thậm chí so sánh dữ liệu còn xuất sắc hơn người viết. Điều này giải thích vì sao có nhiều trang tin, chuyên mục báo chí… đã dùng AI vào chế tác các nội dung bài viết truyền thông, quảng cáo… Nhiều hình ảnh, video do AI tạo ra cũng đã được các phương tiện truyền thông ưa chọn. Nhưng lời khuyên của các biên tập viên vẫn là hãy hạn chế dùng AI trong sáng tạo nội dung văn chương và báo chí. Bởi như một tổng biên tập tạp chí thời trang tại TP. Hồ Chí Minh nhìn nhận: "Nếu bạn dùng AI tạo nội dung, bạn sẽ chỉ có những bài viết đều đều văn phạm, câu từ bay bướm mà rỗng tuếch, lời lẽ ngọt ngào ca tụng nhưng vô hồn vô vị. Sẽ không có độc giả nào chấp nhận những bài viết đó, đến lần thứ hai".

Biên tập viên một tờ báo thời sự nổi tiếng chia sẻ, kinh nghiệm dùng AI cho các công việc viết lách, chỉ nên là yêu cầu AI hỗ trợ một "sườn dữ liệu" để phát hiện rõ đề tài hiện đang ở mức độ nào, có những đối tượng nào quan tâm. Sau đó, người viết "phải tự tay viết bài, từng chữ từng câu, đặt trúng từng dấu phẩy, thì mới có những bài viết giá trị, đúng thông tin, đúng cảm xúc".

Với các bài viết văn hóa, thi ca, ý tưởng nghệ thuật về một chương trình sự kiện nào đó, giới chuyên môn cũng đề cao tính chất sáng tác, năng lực kỹ thuật trình bày, viết lách của người viết, chớ nên dựa vào công cụ AI để hoàn thành. "Bạn có thể khởi đầu bằng một thông tin, ý kiến có AI hỗ trợ, nhưng bạn phải kết thúc nó bằng chính bộ não tư duy và cảm xúc của mình", bà Ngọc Bích, thành viên nghệ thuật Hội Nghệ sĩ Sân khấu Đà Nẵng khuyên.

Như vậy, tùy vào tính chất công việc, nhu cầu thể hiện, giao tiếp, tổ chức lao động, sử dụng thành quả… mà mỗi người nên lựa chọn mức độ tiếp cận, tìm hiểu và sử dụng AI hợp lý. Thực tế đến nay, mức độ phát triển AI vẫn chỉ mới là giai đoạn đầu, đang cho phép mỗi người có cơ hội lựa chọn và tích hợp sử dụng AI hiệu quả nhất vào công việc, đời sống, không nên từ chối, lại càng không nên lạm dụng.

Vui cười

Bất hòa từ bao giờ?

Trong phiên tòa xét xử một vụ ly dị, thẩm phán hỏi người chồng:

- Vợ chồng anh bắt đầu bất hòa từ bao giờ?

- Ngày 25/11/2001.

- Lâu rồi đấy nhỉ! Nhưng tại sao anh nhớ chính xác ngày tháng như vậy?

- Đó là ngày cưới của chúng tôi mà.

Ai lãng tai?

Một ông chồng nghi vợ mình bị lãng tai bèn quyết định thử nghiệm. Ông khẽ khàng đứng sau lưng bà khoảng 10 m và gọi:

- Mình ơi! Mình có nghe rõ không?

Bà vợ không trả lời.

Ông chồng bèn tiến tới gần hơn, rồi lại gọi: "Mình có nghe thấy gì không?"

Bà vợ vẫn im lặng.

Khi đứng sát ngay cạnh, ông kêu lên: "Mình không nghe thấy gì à?"

- Có chứ - bà vợ đáp - Lần này em trả lời là lần thứ ba rồi đấy!

Được vợ ưu ái

Câu chuyện giữa hai ông hàng xóm:

- Trước đây con chó cảnh lông xù luôn được bà xã nhà tôi quan tâm đặc biệt, thế mà cả tuần lễ nay tôi lại được bà ấy ưu ái hơn…

- Sao bà ấy lại thay đổi vậy?

- Con cún không chịu ăn những món bà ấy nấu, trong khi tôi lại xơi hết sạch.

Chứng tỏ cậu ấy có biết gì đó

Cậu sinh viên rụt rè rút phiếu thi, đọc các câu hỏi ghi trên phiếu, rồi ngập ngừng nói với giáo sư:

- Thưa thầy, thầy cho phép em rút phiếu khác được không ạ?

- Được!

Cậu ta rút phiếu khác, đọc, rồi đặt phiếu vào chỗ cũ và hỏi: "Em xin lỗi, thầy có thể cho phép em rút phiếu lần thứ ba được không ạ?"

- Đưa sổ điểm của anh cho tôi!

Bàn tay run run, cậu sinh viên đưa sổ ghi điểm của mình cho giáo sư. Giáo sư ghi điểm "5" vào đó, rồi ký tên.

Người trợ giảng ngồi bên cạnh giáo sư băn khoăn hỏi:

- Cậu này có trả lời được gì đâu mà giáo sư lại cho điểm trung bình?

- Một khi cậu ta tìm kiếm như vậy thì nghĩa là cậu ta có biết ít nhiều gì đó.

Gia Long *(st)*

Khi nào?

Bị vợ kêu ca, anh chồng hứa:

- Từ nay anh chỉ nhậu nhẹt khi vui và khi buồn nhất thôi.

- Tốt, vậy anh cho em biết khi nào anh vui nhất và khi nào anh buồn nhất?

- Anh vui nhất khi gần em, và anh buồn nhất là lúc xa em.

Màu yêu thích

Sắp đến sinh nhật, cô vợ nũng nịu hỏi chồng:

- Sinh nhật lần này anh định tặng quà gì cho em?

- Em thấy màu của chiếc xe hơi trong tạp chí này đẹp không?

- Đẹp, đúng màu em thích nhất đó.

- Tốt rồi, anh đã đặt mua một tá đồ ngủ màu này rồi đấy!

Mật khẩu

Vợ chồng cãi nhau. Cô vợ hét lên:

- Trước khi cưới anh bảo trong tài khoản có mấy chục tỷ đồng cơ mà, sao giờ đóng tiền thuê nhà cũng không có là sao?

- Chỉ là anh quên mật khẩu thôi, ngày nào anh cũng phải dò tìm mật khẩu đây này!

- Anh đừng có nói dối nữa, em thấy trong túi anh toàn vé số thôi.

- Đúng rồi, anh mà dò trúng thì có cả trăm tỷ đồng ấy chứ!

Lý do bố ngất xỉu

Con gái hớt hải chạy vào bếp nói với mẹ:

- Mẹ ơi, hình như bố sắp ngất xỉu.

- Có chuyện gì xảy ra thế?

- Người giao hàng đến, khi xem tờ hoá đơn thanh toán thì tự nhiên chân tay bố run lẩy bẩy, mặt mày tái mét…

- Tuyệt thật! Vậy là chiếc váy mừng sinh nhật của mẹ đã tới rồi đó.

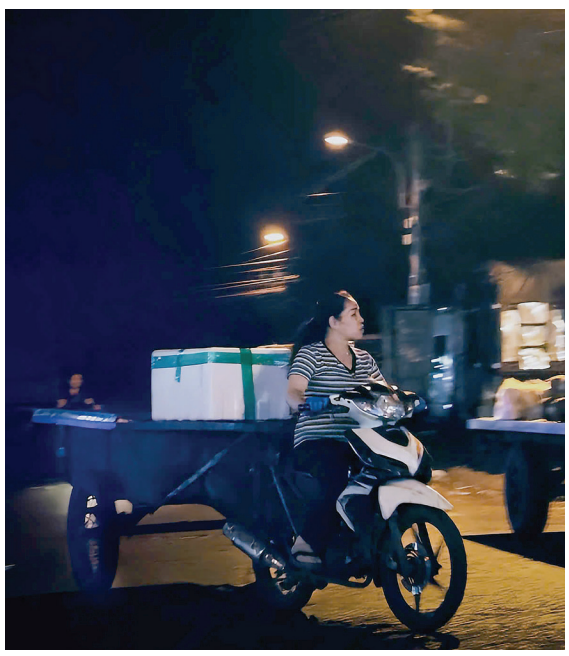
Đặng Đức *(st)*

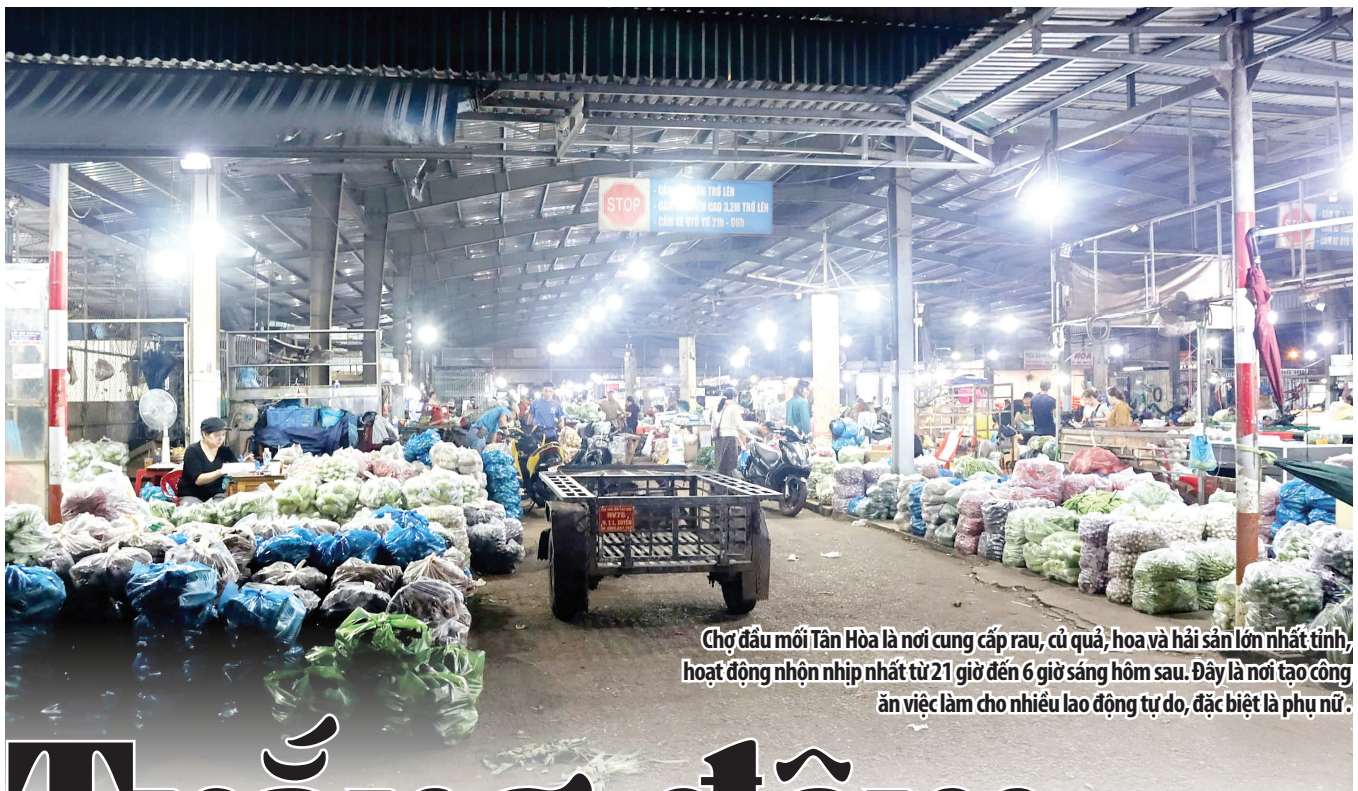
Tranh của **Đức Văn**

Tại đây, lao động nữ làm đủ loại nghề như bán rau, củ quả, đồ ăn, bốc vác, nhặt phế liệu… để kiếm tiền trang trải cuộc sống.

Là phận nữ nhưng nhiều người điều khiển xe kéo hàng "sành điệu" không kém gì đấng mày râu.

Chợ đầu mối Tân Hòa là nơi cung cấp rau, củ quả, hoa và hải sản lớn nhất tỉnh, hoạt động nhộn nhịp nhất từ 21 giờ đến 6 giờ sáng hôm sau. Đây là nơi tạo công ăn việc làm cho nhiều lao động tự do, đặc biệt là phụ nữ.

Trắng đêm mưu sinh

Khi màn đêm buông xuống, thành phố chìm vào giấc ngủ cũng là lúc nhiều phụ nữ mưu sinh tại Chợ đầu mối Tân Hòa (TP. Buôn Ma Thuột) cần mẫn với những chuyến hàng. Vì nỗi lo "cơm áo gạo tiền" nên những nữ lao động nơi đây chẳng dám mơ về một ngày nghỉ trọn vẹn, vẫn làm việc không nghỉ kể cả dịp lễ 20/10.

Khánh Huyền *(thực hiện)*

Nhiều người tranh thủ bữa tối vội bằng ổ bánh mì để kịp bán hàng cho khách…… hay "ngủ ngồi" trên chiếc ghế bên sạp hàng.

Với nhiều nữ cửu vạn, việc khiêng từng kiện hàng nặng đã trở thành quen thuộc.

Những người bán hoa tỉ mẩn lựa cành, chuốt từng bông hoa để "chiều lòng" khách hàng.

Dẫu công việc khá vất vả vì phải thức trắng đêm và không có ngày nghỉ, nhưng với những lao động nữ tại chợ đầu mối Tân Hòa, họ vẫn tìm thấy niềm vui qua từng câu chuyện trong lúc bán hàng.

●Tổng Biên tập: ĐINH XUÂN TOẢN ●Phó Tổng Biên tập: LÊ QUANG ÁNH - LÊ MINH THƯỢC - ĐÀM THỊ THUẦN ●Giấy phép xuất bản số 31/GP-BTTTT ngày 21/01/2022 của Bộ TT-TT ● ISSN 8868
● In tại Công ty TNHH Một thành viên in Đắk Lắk ● Số lượng in 5000 tờ ● Khuôn khổ 29x42cm ● 12 trang ●Giá 7.500 đồng